

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Poznaniu

LPO.411.5.6.2023

Pani
Sylwia Niedźwiedzka
Dyrektor
Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Pile

al. Niepodległości 37
64-920 Piła

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

I/23/001 - Pomoc udzielana ofiarom przemocy domowej w województwie wielkopolskim

I.

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Piłi ¹ , al. Niepodległości 37, 64-920 Piła
Kierownik jednostki kontrolowanej	Sylwia Niedźwiedzka, Dyrektor PCPR od 1 listopada 2023 r., wcześniej pełniąca obowiązki Dyrektora PCPR od 1 sierpnia 2023 r. ² W okresie objętym kontrolą funkcję kierownika jednostki poprzednio pełnili: Marzena Berndt, Dyrektor PCPR od 1 września 2021 r. do 31 lipca 2023 r. ³ , Cecylia Antczak, Dyrektor PCPR od 14 października 2020 r. do 31 sierpnia 2021 r.
Zakres przedmiotowy kontroli	1. Organizacja wykonywania zadań w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej, w tym współpraca z innymi podmiotami 2. Realizacja programów przeciwdziałania przemocy domowej i ochrony osób doznających przemocy domowej, a także pozostałych programów z tego zakresu 3. Ochrona osób doznających przemocy domowej, w tym zapewnienie im miejsc w ośrodkach wsparcia lub interwencji kryzysowej
Okres objęty kontrolą	Lata 2021-2023, do dnia zakończenia czynności kontrolnych ⁴ , z wykorzystaniem dowodów sporządzonych przed tym okresem.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 2 ustawy z 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ⁵
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Poznaniu
Kontroler	Aneta Kalinowska, starszy inspektor kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LPO/165/2023 z 2 listopada 2023 r.

(akta kontroli str. 1, 5-14)

¹ Dalej: PCPR albo Centrum.

² Dalej: Dyrektor.

³ Dalej: Była Dyrektor.

⁴ Tj. do 29 grudnia 2023 r.

⁵ Dz. U. z 2022 r. poz. 623, dalej: ustawa o NIK.

II. Ocena ogólna⁶ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

W Powiecie Pilskim⁷ nie były zapewnione warunki do kompleksowego i efektywnego wykonywania zadań określonych w ustawie z 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej⁸. Nie uregulowano w sposób formalny zakresu zadań powierzonych do realizacji PCPR i Specjalistycznemu Ośrodkowi Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie w Pile⁹ (funkcjonującemu do 30 czerwca 2023 r.), a także komórkom organizacyjnym w ramach tych jednostek. Ponadto, w zakresach czynności pracowników Centrum nie przypisano w sposób bezpośredni zadań z obszaru przeciwdziałania przemocy domowej. Powyższe braki, pogłębione zmianami kadrowymi we wskazanych jednostkach oraz zmianą organizacyjną¹⁰ przyczyniły się do nierzetelnej realizacji zadań.

W budżecie Powiatu, w tym w szczególności w planie finansowym PCPR nie zaplanowano środków finansowych dotyczących realizacji zadań własnych wynikających z art. 6 ust. 3 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy. Nie sprzyjało to transparentności podejmowanych działań oraz uniemożliwiało weryfikację prawidłowości finansowania przez Powiat tych zadań. Powiat otrzymał natomiast w latach 2021-2023 od Wojewody Wielkopolskiego¹¹ w formie dotacji celowych środki finansowe w wysokości pozwalającej zasadniczo na realizację zadań z zakresu administracji rządowej związanych z przeciwdziałaniem przemocy domowej, tj. prowadzenie SOW i realizację programów korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących ww. przemoc.

W powiecie pilskim¹² obowiązywał powiatowy program przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie na lata 2021-2025¹³, jednak nie przez cały okres objęty kontrolą, albowiem przez ponad pięć miesięcy 2021 r., projektu tego dokumentu nie przedłożono Radzie Powiatu Pilskiego¹⁴. Wbrew wymogom określonym w Programie, PCPR nie przedkładało Radzie Powiatu informacji o jego realizacji oraz nie egzekwowało od SOW prowadzenia ewaluacji tego Programu. Ponadto, sposób sformułowania wskaźników wykonania zadań oraz zbiorcze wskazanie realizatorów, źródeł finansowania i terminów realizacji sprawiły, że niemożliwe było ustalenie jaki podmiot, w jakim zakresie i w jakim terminie miał podjąć konkretne działania oraz jak je sfinansować. Powyższe uniemożliwiało weryfikację prawidłowości realizacji założeń Programu. Dodatkowo, w związku z likwidacją SOW Dyrektor nie przedłożyła Radzie Powiatu projektu zmiany Programu, co najmniej w zakresie wskazania realizatora zadań, które pierwotnie zostały przypisane Ośrodkowi. W następstwie tego, począwszy od 1 lipca 2023 r. część zadań określonych w Programie formalnie realizować miała nieistniejąca już jednostka.

PCPR zorganizował w 2023 r. program korekcyjno-edukacyjny¹⁵, natomiast działania w zakresie opracowania i przeprowadzenia tego programu prowadzone

⁶ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

⁷ Dalej: Powiat (w znaczeniu podmiotowym).

⁸ Dz.U. z 2021 r. poz. 1249 ze zm., dalej: ustawa o przeciwdziałaniu przemocy. Do 22 czerwca 2023 r. ustawa nosiła tytuł *o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie* i takiej nomenklatury używano też w jej treści. Ustawą z 9 marca 2023 r. o zmianie ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 535) dokonano również szeregu innych zmian przepisów uopp.

⁹ Dalej: Ośrodek albo SOW.

¹⁰ Likwidacja SOW.

¹¹ Dalej: Wojewoda.

¹² Dalej: powiat (w znaczeniu przedmiotowym).

¹³ Dalej również: Program.

¹⁴ Dalej: Rada Powiatu.

¹⁵ Dalej również: program k-e.

były nierzetelnie, w szczególności: Centrum nie było w posiadaniu ww. programu w formie odrębnego dokumentu a w umowach zlecenia prowadzenia programu nie określono dokładnie przedmiotu umowy i obowiązków stron oraz nie zapewniono kontrasygnaty głównego księgowego, co nie gwarantowało należytego zabezpieczenia interesów PCPR (Powiatu).

Pozostałe stwierdzone nieprawidłowości dotyczyły nieterminowego opracowania w PCPR i przedłożenia Radzie Powiatu projektu powiatowej strategii rozwiązywania problemów społecznych oraz zaniechania przedstawiania w sprawozdaniach z działalności Centrum za lata 2021 i 2022 wykazu potrzeb w zakresie pomocy społecznej, co uniemożliwiło opracowanie i wdrożenie lokalnych programów w tym przedmiocie.

Powiat zapewniał osobom doznającym przemocy domowej odpowiednią liczbę miejsc w SOW, przy czym otrzymane w latach 2021-2023 dotacje na jego prowadzenie oraz dotacja na opracowywanie i realizację programu korekcyjno-edukacyjnego w 2023 r. zostały wykorzystane zgodnie z przeznaczeniem a niewykorzystane środki zwracano w ustawowym terminie.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny cząstkowe¹⁶ kontrolowanej działalności

OBSZAR

1. Organizacja wykonywania zadań w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej, w tym współpraca z innymi podmiotami

Opis stanu faktycznego

1. PCPR jest jednostką organizacyjną Powiatu, której celem jest, według statutu¹⁷, *realizacja zadań powiatu określonych ustawami wymienionymi w § 1¹⁸, w szczególności w ustawie o pomocy społecznej, ustawie o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, a także w ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Z § 6 statutu wynika, że PCPR sprawuje w imieniu Starosty nadzór nad działalnością jednostek specjalistycznego poradnictwa, w tym rodzinnego, oraz ośrodków wsparcia, domów pomocy społecznej, placówek opiekuńczo-wychowawczych i ośrodków interwencji kryzysowej.*

Zasady funkcjonowania PCPR, jego strukturę oraz zakresy działania poszczególnych działów określał regulamin organizacyjny¹⁹. W dokumencie nie wskazano w sposób bezpośredni żadnych celów i zadań jednostki, jej komórek organizacyjnych czy stanowisk, dotyczących przeciwdziałania przemocy domowej. Przywołano jedynie ustawę o przeciwdziałaniu przemocy²⁰ jako jedną z wielu ustaw, na podstawie których działa PCPR, a także przypisano wybranym komórkom

¹⁶ Oceny cząstkowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena cząstkowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

¹⁷ W okresie objętym kontrolą obowiązywał statut Centrum w brzmieniu wprowadzonym uchwałą Rady Powiatu nr V/72/2007 z 28 lutego 2007 r., zmieniony jej uchwałami nr: XII.112.2011 z 22 grudnia 2011 r. i XXXI.300.2013 z 29 sierpnia 2013 r.

¹⁸ W § 1 statutu PCPR wskazano m.in. następujące przepisy: ustawa z 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U. z 2023 r. poz. 901 ze zm., dalej: ustawa o pomocy społecznej), ustawa z 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U. z 2023 r. poz. 1426 ze zm., dalej: ustawa o wspieraniu rodziny), ustawa z 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz.U. z 2022 r. poz. 2123), ustawa z 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz.U. z 2023 r. poz. 100 ze zm.) oraz ustawa o przeciwdziałaniu przemocy.

¹⁹ W okresie objętym kontrolą obowiązywał regulamin organizacyjny wprowadzony uchwałą Zarządu Powiatu w Pile (dalej: Zarząd Powiatu) nr 83.2019 z 28 kwietnia 2019 r., zmieniony jego uchwałą nr 490.2021 z 28 kwietnia 2021 r.

²⁰ W § 4 pkt 7 regulaminu organizacyjnego PCPR.

zadania w zakresie nadzoru nad działalnością ośrodków wsparcia i ośrodków interwencji kryzysowej²¹. Zostało to szczegółowo opisane w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 15-46)

Jednostką organizacyjną Powiatu nadzorowaną przez PCPR był m.in. SOW, powołany 1 stycznia 2007 r.²² do realizacji zadań z zakresu administracji rządowej realizowanych przez powiat wynikających z przepisów regulujących problematykę przemocy w rodzinie²³. W statucie SOW określono, że Ośrodek działał w oparciu o obowiązujące przepisy prawa dotyczące w szczególności przeciwdziałania przemocy w rodzinie²⁴, jego siedzibą była Piła, przy ul. Rydygiera 23, a terenem działania cały kraj. Z § 2 statutu SOW wynikało, że celem działalności Ośrodka było zapewnienie całodobowego schronienia osobom dotkniętym przemocą w rodzinie, a do zadań należało w szczególności:

- udzielanie bezpłatnej pomocy w formie poradnictwa psychologicznego, prawnego, wsparcia socjalnego, zawodowego i rodzinnego,
- umożliwienie osobom i rodzinom przezwycięzenie trudnych sytuacji związanych z doświadczaną przemocą w rodzinie, których nie są w stanie pokonać wykorzystując własne środki i możliwości,
- prowadzenie terapii indywidualnej ukierunkowanej na wsparcie ofiary przemocy w rodzinie,
- przeprowadzanie konsultacji wychowawczych.

Szczegółowe zadania, zasady funkcjonowania oraz strukturę Ośrodka określał regulamin organizacyjny²⁵. Wynikało z niego m.in., że SOW był przeznaczony dla 25 osób dotkniętych przemocą w rodzinie, które nie mogły przebywać w środowisku rodzinnym, a celem było zapewnienie osobom kwalifikującym się do tej formy pomocy warunków do całodobowego pobytu. Miał zapewniać w szczególności:

- w zakresie interwencyjnym: całodobowe schronienie, bez skierowania i bez względu na dochód; pomoc psychologiczną, prawną, pomoc i wsparcie w przezwyciężaniu sytuacji kryzysowych,
- w zakresie terapeutyczno-wspomagającym: udzielanie poradnictwa psychologicznego, prawnego, socjalnego, konsultacji wychowawczych; diagnozowanie problemu przemocy w rodzinie; prowadzenie grup wsparcia dla ofiar tej przemocy; opracowywanie indywidualnego planu pomocy ofierze ww. przemocy,
- w zakresie potrzeb bytowych: pomieszczenia do spania, wspólne pomieszczenia do pobytu dziennego, ogólnodostępne łazienki i kuchnię oraz miejsce do prania i suszenia.

Regulamin stanowił, że prawo pobytu miały osoby, które: osobiście złożyły prośbę o umieszczenie w Ośrodku, zostały wskazane przez ośrodek pomocy społecznej²⁶ lub inną instytucję albo zostały umieszczone w wyniku interwencji policji. Uzyskanie prawa czasowego pobytu w SOW następowało według regulaminu w sytuacji doświadczenia przemocy w rodzinie i po założeniu „Niebieskiej Karty”. Ośrodek został zlikwidowany 30 czerwca 2023 r.²⁷ w związku z treścią art. 106 ust. 2a pkt 6

²¹ Pomimo, że na terenie powiatu nie funkcjonował żaden ośrodek interwencji kryzysowej.

²² Uchwała Rady Powiatu nr IV/48/07 z 31 stycznia 2007 r. w sprawie utworzenia SOW.

²³ Stosownie do statutu SOW w brzmieniu wprowadzonym uchwałą Rady Powiatu nr XLIII.336.2018 z 22 lutego 2018 r.

²⁴ Tworzenie i prowadzenie specjalistycznych ośrodków wsparcia dla osób doświadczających przemocy domowej należy do zadań z zakresu administracji rządowej realizowanych przez powiat na podstawie art. 6 ust. 4 pkt 1 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy.

²⁵ W okresie objętym kontrolą obowiązywał regulamin organizacyjny wprowadzony uchwałą Zarządu Powiatu nr 646.2018 z 7 marca 2018 r., zmieniony jego uchwałą nr 652.2022 z 23 lutego 2022 r.

²⁶ Dalej: OPS.

²⁷ Uchwała Rady Powiatu nr LXIV.461.2023 z 23 maja 2023 r. w sprawie likwidacji SOW.

ustawy o wspieraniu rodziny²⁸ oraz pismem Wojewody²⁹, z którego wynikało, że termin na spełnienie przez Placówkę Opiekuńczo-Wychowawczą w Pile³⁰, warunków określonych w art. 106 cytowanej ustawy został wyznaczony na 15 kwietnia 2020 r. Z uwagi na ogłoszony stan zagrożenia epidemicznego oraz wytyczne zawarte w poleceniu Wojewody³¹, dotyczące czasowego ograniczenia działalności specjalistycznych ośrodków wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie oraz ośrodków interwencji kryzysowej, przedłużono możliwość funkcjonowania obu jednostek (tj. SOW i Placówki) w jednym budynku do 30-go dnia od dnia odwołania stanu zagrożenia epidemicznego³².

W statutach i regulaminach organizacyjnych odpowiednio PCPR i SOW nie wyszczególniono zadań tych jednostek w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej, w tym zadań Powiatu określonych w art. 6 ust. 3 i 4 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy, co zostało szczegółowo opisane w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 47-98)

W PCPR, w okresie objętym kontrolą, liczba pracowników socjalnych realizujących zadania z zakresu polityki społecznej wynosiła odpowiednio: sześć osób w latach 2020 i 2021 oraz siedem w latach 2022 i 2023³³. W ocenie Dyrektor *obecnie nie ma potrzeby zwiększania zatrudnienia w związku z realizacją zadań dotyczących przemocy domowej*.

Pracownicy socjalni posiadali kwalifikacje określone w art. 116 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej. W ich zakresach czynności oraz zakresach czynności pozostałych pracowników PCPR (np. koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej, psychologa) nie przypisano w sposób bezpośredni zadań z obszaru przeciwdziałania przemocy domowej, co zostało szczegółowo opisane w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

W okresie objętym kontrolą pracownicy PCPR uczestniczyli m.in. w następujących szkoleniach organizowanych przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Pile:

- „Praca z dzieckiem w procedurze Niebieskie Karty” (4 osoby w 2022 r.), w wymiarze 16 godzin,
- „Podstawowe aspekty przeciwdziałania przemocy w rodzinie” (1 osoba w 2022 r.) w wymiarze 12 godzin.

Ponadto, jedna osoba brała udział w konferencji naukowo-szkoleniowej „Wspieranie ofiar przestępstw” zorganizowanej w Szkole Policji w Pile, w dniach 17-18 maja 2022 r.

Uwzględniając fakt, że zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej realizowali w okresie objętym kontrolą (do 30 czerwca 2023 r.) w głównej mierze pracownicy SOW, powyższe szkolenia przygotowywały pracowników PCPR do prawidłowego wykonywania zadań w takim zakresie, jaki faktycznie był realizowany w Centrum, tj. w odniesieniu do przypadków przemocy w obszarze pieczy zastępczej.

---

²⁸ Przepis ten stanowi, że placówka opiekuńczo-wychowawcza nie może się mieścić na jednej nieruchomości gruntowej ani w jednym budynku z izbami wytrzeźwień lub z zapewniającymi całodobową opiekę m.in. specjalistycznymi ośrodkami wsparcia dla osób doznających przemocy domowej lub ośrodkami wsparcia dla osób doznających przemocy domowej. Przepis art. 106 ust. 2a został dodany ustawą o zmianie ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, ustawy o pomocy społecznej oraz ustawy o zmianie ustawy o samorządzie gminnym oraz niektórych innych ustaw z 5 września 2016 r. (Dz.U. z 2016 r. poz. 1583). Zgodnie z art. 4 ust. 1 ww. ustawy placówki opiekuńczo-wychowawcze, które nie spełniały wymagań, o których mowa w art. 106 ust. 2a tej ustawy, mogły funkcjonować na dotychczasowych zasadach do 31 grudnia 2019 r.

²⁹ Pismo nr PS-III.9421.1.27.2019.5 z 14 stycznia 2020 r.

³⁰ Jednostka organizacyjna Powiatu, dalej: Placówka.

³¹ Pismo nr PS-II.940.38.2020.10 z 12 marca 2020 r.

³² Odwołanie stanu epidemicznego nastąpiło z dniem 31 lipca 2023 r.

³³ Według stanu na koniec lat 2020, 2021 i 2022 oraz na 22 listopada 2023 r.

W ramach wsparcia dla pracowników PCPR pracujących bezpośrednio z osobami dotkniętymi przemocą domową i z osobami stosującymi przemoc oraz w celu zapobiegania wypaleniu zawodowemu zorganizowano 7 października 2022 r. superwizję³⁴, w której wzięło udział sześciu pracowników. Ponadto trzech pracowników uczestniczyło w szkoleniu „Jak sobie radzić ze stresem i przeciwdziałać wypaleniu zawodowemu”, zorganizowanym przez Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Poznaniu w dniach 25-26 lipca 2022 r.

Odnosząc się do kwestii ewentualnych barier lub ograniczeń w skutecznej realizacji w PCPR zadań objętych kontrolą Dyrektor podała, że w *ustawie o przeciwdziałaniu przemocy zadanie „zapewnienia osobom doznającym przemocy domowej miejsc w ośrodkach wsparcia” zostało przypisane zarówno gminie, jak i powiatowi, i oceniła, że warto aby ustawodawca doprecyzował, na którym szczeblu to zadanie winno być realizowane.*

(akta kontroli str. 324-350, 582-587, 705-714)

2. W okresie objętym kontrolą (do 30 czerwca 2023 r.) współpracę z innymi podmiotami w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej realizował w głównej mierze SOW. Z kolei w PCPR, w związku z realizacją zadań określonych w ustawie o wspieraniu rodziny, działania dotyczące przeciwdziałania przemocy prowadzone były w trybie i we współpracy z podmiotami wskazanymi w tej ustawie. W jednostce nie wprowadzono uregulowań wewnętrznych określających zasady tej współpracy. Z wyjaśnień Dyrektor wynikało, że *zwracano się do: policji, z zapytaniem o ewentualne interwencje w miejscu zamieszkania rodziny zastępczej; sądów, z zapytaniem czy osoba pełniąca funkcje rodziny zastępczej figuruje w kartotece karnej; OPS, z zapytaniem czy rodzina zastępcza objęta jest procedurą „Niebieskie Karty”. Taka sama procedura obowiązywała przy opiniowaniu kandydatów na rodzinę zastępczą.* Była Dyrektor wskazała również na stałą współpracę z innymi podmiotami (np. OPS, szkołami, policją, kuratorami sądowymi oraz społecznymi) w ramach zespołów interdyscyplinarnych³⁵, a także grup diagnostyczno-pomocowych, do których powołani zostali pracownicy PCPR. W okresie objętym kontrolą przedstawiciele Centrum byli członkami dwóch zespołów interdyscyplinarnych (powołanych odpowiednio przez Wójta Gminy Szydłowo oraz Prezydenta Miasta Piły), przy czym od sierpnia 2023 r. z uwagi na ograniczone możliwości kadrowe PCPR zrezygnował z uczestnictwa w zespole w Szydłowie. Powyższe oznaczało, że spośród dziewięciu gmin powiatu przedstawiciele PCPR uczestniczyli, według stanu na 6 grudnia 2023 r., w jednym ZI (w Pile). Odnosząc się do przyczyn tego stanu była Dyrektor wyjaśniła, że *oprócz Piły i Szydłowa żadna gmina nie skierowała do PCPR propozycji uczestnictwa w zespole.*

(akta kontroli str. 283-285, 645-692)

W okresie objętym kontrolą wystąpiły cztery przypadki podejrzenia stosowania przemocy domowej w ramach rodzin zastępczych na obszarze działania PCPR. W dwóch sprawach pracownicy Centrum wszczęli³⁶ procedurę „Niebieskie Karty”, zgodnie z § 2 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z 13 września 2011 r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta”³⁷. W wyniku przeprowadzonych postępowań wobec obydwu osób małoletnich, których dotyczyły sprawy, podjęto decyzje o zmianie miejsca pobytu, z tego w jednym przypadku była to inna niż dotąd rodzina zastępcza, a w drugim – placówka opiekuńczo-

³⁴ Superwizję przeprowadził podmiot zewnętrzny w wymiarze łącznym 6 godzin, była ona skoncentrowana na poszukiwaniu rozwiązań i strategii postępowania w odniesieniu do trudności, jakie napotykają w swojej pracy koordynatorzy i obejmowała m.in.: superwizję planów pomocy dziecku, budowanie programów usamodzielnienia, ocen okresowych rodziny i sytuacji dziecka, organizację pracy z rodzinami trudnymi.

³⁵ O których mowa w art. 9a ustawy o przeciwdziałaniu przemocy, dalej także: ZI.

³⁶ Odpowiednio 29 kwietnia 2022 r. i 7 lipca 2023 r.

³⁷ Dz.U. Nr 209, poz. 1245, rozporządzenie obowiązywało do 27 września 2023 r. i zostało zastąpione przez rozporządzenie Rady Ministrów z 6 września 2023 r. o tej samej nazwie (Dz.U. z 2023 r. poz. 1870).

wychowawcza. W kolejnym przypadku informacja o wszczęciu procedury została do PCPR przesłana z gminnego OPS, natomiast w jednej sprawie w wyniku przeprowadzonego przez PCPR postępowania i diagnozy stwierdzono, że nie występują przesłanki do wszczęcia takiej procedury.

W ramach powyższych spraw pracownicy Centrum współpracowali z innymi podmiotami, w tym w szczególności z: OPS (pytanie dot. objęcia procedurą „Niebieskie Karty”), policją (wymiana informacji dot. ewentualnych interwencji policji w rodzinie), jednostkami oświatowymi (w zakresie informacji lub opinii o uczniu), przewodniczącym ZI (przekazanie formularza „Niebieskie Karty – A”), sądem (wniosek o wydanie postanowienia o umieszczeniu małoletniego w zawodowej rodzinie zastępczej, pismo z sądu w sprawie rozpoznania przez PCPR sytuacji małoletniego).

W związku z funkcjonowaniem na terenie powiatu specjalistycznego ośrodka (SOW) zadania i działania PCPR w zakresie przeciwdziałania przemocy postrzegane były przede wszystkim w kontekście organizacji i funkcjonowania pieczy zastępczej, która stanowiła podstawowy obszar działalności Ośrodka.

(akta kontroli str. 1084-1090)

3. W Powiecie na zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej wydatkowano w okresie objętym kontrolą następujące kwoty:

- w 2021 r. 487 346,04 zł, co stanowiło 99,10% planu rocznego zmianach,
- w 2022 r. 495 647,55 zł (99,47%),
- w 2023 r.³⁸ 371 235,92 zł (75,83%).

Wskazane powyżej środki finansowe przeznaczono przede wszystkim na pokrycie kosztów funkcjonowania SOW, które w kolejnych latach wyniosły odpowiednio: 470 504,04 zł, 485 748,15 zł i 364 035,92 zł³⁹. Pozostałe wydatki (w kwotach odpowiednio: 13 050,00 zł, 9 899,40 zł i 7 200,00 zł) dotyczyły kosztów realizacji programów k-e dla osób stosujących przemoc w rodzinie i zostały szczegółowo opisane w obszarze III punkcie 4 niniejszego wystąpienia pokontrolnego.

W okresie objętym kontrolą w budżecie Powiatu nie planowano i w konsekwencji nie realizowano żadnych innych, niż ww. wydatków dotyczących zadań związanych z przeciwdziałaniem przemocy domowej. Powyższe kwoty były uwzględnione w latach 2021 i 2022 wyłącznie w planach finansowych Ośrodka, natomiast w 2023 r. w planie SOW ujęto środki finansowe na funkcjonowanie Ośrodka, natomiast środki odnoszące się do realizacji programu k – e, w planie finansowym PCPR.

Źródło finansowania wskazanych wydatków stanowiły dotacje celowe Wojewody na realizację zadań z zakresu administracji rządowej realizowanych przez Powiat, o których mowa w art. 6 ust. 4 pkt 1 i 2 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy, tj. tworzenie i prowadzenie specjalistycznych ośrodków wsparcia dla osób doznających przemocy domowej oraz opracowywanie i realizacja programów k-e dla osób stosujących przemoc domową. Ze środków własnych Powiatu zrealizowano wyłącznie w 2021 r. wydatki w kwocie 3 792,00 zł z przeznaczeniem na wynagrodzenia i pochodne od wynagrodzeń pracowników SOW.

W latach 2021-2023 w budżecie Powiatu, w tym w szczególności w planie finansowym PCPR nie zaplanowano środków finansowych dotyczących realizacji zadań własnych wynikających z art. 6 ust. 3 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy, co szerzej opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 882-1083)

Pomimo braku wyodrębnienia środków finansowych w powiecie realizowane były niektóre zadania określone w art. 6 ust. 3 ww. ustawy, w szczególności: opracowano (w SOW) powiatowy program przeciwdziałania przemocy, zapewniano

³⁸ Według stanu na 24 listopada 2023 r.

³⁹ Według stanu na dzień likwidacji jednostki, tj. 30 czerwca 2023 r.

potrzebującym miejsca w Ośrodku w okresie jego funkcjonowania, a programy profilaktyczne mające na celu udzielenie specjalistycznej pomocy, zwłaszcza w zakresie promowania i wdrożenia prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą domową, realizowane były m.in. w powiatowych placówkach oświatowych

W okresie objętym kontrolą Centrum nie wnioskowało do żadnych instytucji ani organizacji o środki finansowe na realizację programów przeciwdziałania przemocy domowej, co Dyrektor potwierdziła w złożonych wyjaśnieniach .

(akta kontroli str. 351, 352)

W latach 2021-2023 w Powiecie nie były opracowywane i wdrażane lokalne programy pomocy społecznej, o których mowa w art. 112 ust. 13 ustawy o pomocy społecznej. Odnosząc się do braku ww. programów Krzysztof Sadowski – Etatowy Członek Zarządu działający z upoważnienia Starosty Piłskiego⁴⁰ wyjaśnił⁴¹, że przyczyną było niezamieszczanie wykazu potrzeb w zakresie pomocy społecznej w sprawozdaniach z działalności PCPR. Zgodnie z ww. przepisem rada powiatu na podstawie wykazu potrzeb, o którym mowa w ust. 12, opracowuje i wdraża lokalne programy pomocy społecznej. Z kolei art. 112 ust. 12 ustawy o pomocy społecznej stanowi, że kierownik powiatowego centrum pomocy rodzinie składa radzie powiatu coroczne sprawozdanie z działalności centrum oraz przedstawia wykaz potrzeb w zakresie pomocy społecznej. Była Dyrektor nie przedkładała takiego wykazu w sprawozdaniach jednostki za lata 2021 i 2022, co zostało szczegółowo opisane w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 351, 352, 401-512)

W okresie objętym kontrolą obowiązywała Strategia rozwiązywania problemów społecznych w powiecie piłskim na lata 2016-2022⁴². W dokumencie określono w ramach celu strategicznego 3: Aktywizacja i integracja grup zagrożonych wykluczeniem społecznym cel operacyjny 6: Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie, w ramach którego założono m.in. następujące kierunki działań: rozwój poradnictwa i upowszechniania informacji z zakresu praw ofiar przemocy domowej; wspieranie ZI rozwiązujących problemy przemocy w rodzinie i kwestie krzywdzenia dzieci; opracowanie materiałów informacyjnych o instytucjach udzielających pomocy w sytuacjach występowania przemocy; tworzenie punktów konsultacyjno-interwencyjnych, pomocy psychologicznej, prawnej, terapeutycznej; terapia rodzinna dla ofiar przemocy domowej; praca nad zmianą mentalności lokalnej społeczności w podejściu do interwencji sąsiedzkiej w przypadkach przemocy w rodzinie – zmiana stereotypu problemu zamkniętego w „czterech ścianach”.

Opracowanie i realizacja powiatowej strategii rozwiązywania problemów społecznych, ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, wspierania osób niepełnosprawnych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka stanowi zadanie powiatu określone w art. 19 pkt 1 ustawy o pomocy społecznej, natomiast zgodnie z art. 7 pkt 7 ww. ustawy, pomocy społecznej udziela się osobom i rodzinom w szczególności z powodu m.in. przemocy domowej.

W powiecie strategia obowiązywała do końca 2022 r., a pomimo tego w PCPR nie opracowano i nie przedłożono Radzie Powiatu, w terminie zapewniającym realizację w 2023 r. ustawowego obowiązku, projektu strategii na okres od początku 2023 r., co zostało szczegółowo opisane w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 194-282)

⁴⁰ Dalej: Etatowy Członek Zarządu.

⁴¹ W trybie art. 29 ust. 1 pkt 2 lit. f ustawy o NIK.

⁴² Przyjęta uchwałą Rady Powiatu nr XVIII.128.2016 z 25 lutego 2016 r.

4. W latach 2021-2023 w PCPR nie zostały przeprowadzone żadne kontrole zewnętrzne dotyczące przeciwdziałania przemocy domowej.

Natomiast z racji sprawowanego przez Centrum w imieniu Starosty Pilskiego⁴³ nadzoru nad SOW pracownik PCPR 2 września 2022 r. przeprowadził w Ośrodku czynności sprawdzające w zakresie jego bieżącej działalności. W wyniku kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości.

(akta kontroli str. 363, 364)

5. W latach 2021-2023 do PCPR ani do Starosty nie została skierowana żadna skarga ani wnioski dotyczący działalności w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej, co potwierdzili w złożonych wyjaśnieniach Dyrektor i Starosta⁴⁴.

(akta kontroli str. 125, 602-614)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. W powiecie nie uregulowano w sposób formalny zakresu zadań Powiatu wynikających z art. 6 ust. 3 i 4 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy, powierzonych do realizacji poszczególnym jednostkom organizacyjnym, a także komórkom organizacyjnym i stanowiskom w ramach tych jednostek.

W obowiązujących statutach i regulaminach organizacyjnych PCPR i SOW nie wyspecyfikowano poszczególnych celów i zadań tych jednostek, ich komórek organizacyjnych oraz stanowisk w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej. Jak to wcześniej wspomniano, w szczególności, w regulaminie organizacyjnym PCPR przywołano jedynie ustawę o przeciwdziałaniu przemocy jako jedną z wielu ustaw, na podstawie których działa Centrum, a także przypisano wybranym komórkom zadania w zakresie nadzoru nad działalnością ośrodków wsparcia i ośrodków interwencji kryzysowej. Ponadto, w zakresach czynności pracowników socjalnych, ani też pozostałych pracowników PCPR (np. koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej, psychologa) nie przypisano w sposób bezpośredni zadań z obszaru przeciwdziałania przemocy domowej.

Było to działanie nierzetelne i naruszało standardy określone w załączniku do Komunikatu Ministra Finansów Nr 23 z 16 grudnia 2009 r. w sprawie standardów kontroli zarządczej dla sektora finansów publicznych⁴⁵ w części II.A.3, według których struktura organizacyjna jednostki powinna być dostosowana do aktualnych celów i zadań; zakres zadań, uprawnień i odpowiedzialności jednostek, poszczególnych komórek organizacyjnych jednostki oraz zakres podległości pracowników powinien być określony w formie pisemnej w sposób przejrzysty i spójny; aktualny zakres obowiązków, uprawnień i odpowiedzialności powinien być określony dla każdego pracownika. W następstwie braku przypisania zadań w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej poszczególnym jednostkom organizacyjnym, w sytuacji gdy na terenie powiatu funkcjonował (do 30 czerwca 2023 r.) oprócz PCPR wyspecjalizowany ośrodek wsparcia dla ofiar przemocy, w Powiecie nie były zapewnione warunki do kompleksowego i efektywnego wykonywania tych zadań.

(akta kontroli str. 15-98, 333-344)

Odnosząc się do powyższych ustaleń Starosta wyjaśnił, że *PCPR realizowało w latach 2021-2023 zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej w sprawach dotyczących dzieci przebywających w pieczy zastępczej i rodzinach zastępczych, a ponadto składało zapotrzebowania na środki na realizację programu k-e oraz udostępniało pomieszczenia Centrum jako miejsca realizacji*

⁴³ Dalej: Starosta.

⁴⁴ W trybie art. 29 ust. 1 pkt 2 lit. f ustawy o NIK.

⁴⁵ Dz. Urz. MF Nr 15, poz.84.

tego programu. Z kolei SOW realizował zadania zgodnie z regulacjami Programu, tj.:

- zapewniał osobom doznającym przemocy bez skierowania i bez względu na dochód całodobowe schronienie,
  - udzielał specjalistycznego poradnictwa: psychologicznego, prawnego, socjalnego oraz organizował dostęp do pomocy medycznej,
  - prowadził działania terapeutyczno-wspomagające,
  - prowadził grupy wsparcia dla osób doznających przemocy,
  - rozpoznawał sytuację ofiary przemocy i opracowywał plan pomocy dla osoby doznającej przemocy,
  - wspierał w przezwyciężaniu sytuacji kryzysowej związanej z występowaniem przemocy,
  - prowadził konsultacje wychowawcze,
  - współpracował z instytucjami działającymi na rzecz przeciwdziałania przemocy.
- Starosta potwierdził, że nie posiada innych niż statut i regulamin organizacyjny dokumentów, na podstawie których przekazano do SOW realizację zadań w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej. Wyjaśnił, że po likwidacji SOW nie przekazano zadań dotychczas realizowanych przez tą jednostkę z uwagi na to, iż na podstawie samych przepisów prawa (art. 112 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej) zadania powiatu w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej wykonuje PCPR.

(akta kontroli str. 101, 126-137)

Z kolei Dyrektor wyjaśniła, że wszyscy pracownicy PCPR, o ile zachodziła konieczność, podejmowali działania w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej. Jednocześnie zadeklarowała, że planuje uszczegółwić zakresy czynności pracowników w obszarze zagadnień związanych z przeciwdziałaniem przemocy. Dyrektor nadmieniła, że od czasu likwidacji SOW, zmiany regulacji ustawowych oraz zmian kadrowych w PCPR minął krótki czas na wdrożenie nowych rozwiązań.

(akta kontroli str. 283-288)

Była Dyrektor wyjaśniła natomiast, że zadania z ww. zakresu nie zostały wyszczególnione z uwagi na założenie, że w ramach pracy z rodziną zawarty jest aspekt przeciwdziałania przemocy. Wskazała również, że wszyscy pracownicy mieli informację, że problem przemocy może dotyczyć każdej rodziny i w razie potrzeby byli przygotowani merytorycznie (np. poprzez szkolenia) do udzielenia pomocy.

(akta kontroli str. 645-654)

NIK wskazuje, że m.in. w świetle powyższych wyjaśnień zadania i działania PCPR w zakresie przeciwdziałania przemocy postrzegane były przede wszystkim w kontekście organizacji i funkcjonowania pieczy zastępczej, która stanowiła podstawowy obszar działalności Ośrodka.

2. W latach 2021-2023 w PCPR ani w innej jednostce organizacyjnej Powiatu nie zaplanowano środków finansowych dotyczących realizacji zadań własnych Powiatu wynikających z art. 6 ust. 3 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy, co było zachowaniem nierzetelnym. Do zadań takich należało w szczególności:

- opracowanie i realizacja Programu,
- opracowanie i realizacja programów służących działaniom profilaktycznym mającym na celu udzielenie specjalistycznej pomocy, zwłaszcza w zakresie promowania i wdrożenia prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą domową,

- zapewnienie osobom doznającym przemocy domowej miejsc w ośrodkach wsparcia,
- zapewnienie osobom doznającym przemocy domowej miejsc w ośrodkach interwencji kryzysowej.

(akta kontroli str. 715, 882-1083)

Była Dyrektor wyjaśniła, że *nie pamięta, czy środki finansowe dotyczące realizacji zadań własnych Powiatu wynikających z ustawy o przeciwdziałaniu przemocy były uwzględniane w budżecie PCPR oraz czy faktycznie ponoszone były w Centrum wydatki z tego tytułu*. Jednocześnie wskazała, że SOW zabezpieczał potrzeby osób doznających przemocy domowej, dlatego nie było potrzeby tworzenia innych ośrodków wsparcia czy ośrodków interwencji kryzysowej, oraz iż w okresie, kiedy zajmowała stanowisko Dyrektora powiatowy program przeciwdziałania przemocy były już opracowany.

(akta kontroli str. 876-879)

Etatowy Członek Zarządu potwierdził, że *w budżecie Powiatu nie wyodrębniono środków finansowych dotyczących realizacji ww. zadań*. Wyjaśnił również, że *wsparcie dla osób doznających przemocy domowej realizował SOW i to w planie finansowym tej jednostki powinny być wyodrębnione środki na realizację ww. zadań*. Jednocześnie przyznał, że *w planie finansowym SOW w latach 2021-2023 środki te nie zostały wyodrębnione oraz iż zadanie polegające na opracowaniu i realizacji programów służących działaniom profilaktycznym mającym na celu udzielenie specjalistycznej pomocy, zwłaszcza w zakresie promowania i wdrożenia prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą domową było przez Powiat realizowane poprzez działania takie jak organizacja konwentów, szkoleń czy spotkań w jednostkach oświatowych*. Z wyjaśnień wynikało również, że *zadania w zakresie wsparcia i interwencji kryzysowej były realizowane przez SOW, a po jego likwidacji przez PCPR (jeżeli zgłoszą się osoby potrzebujące)*.

(akta kontroli str. 553-579, 844-848)

NIK wskazuje, że niezaplanowanie środków na realizację zadań własnych Powiatu określonych w uopp co najmniej utrudniało kompleksowe i skuteczne wykonywanie przedmiotowych zadań w celu przeciwdziałania przemocy domowej. Nie sprzyjało to również transparentności podejmowanych działań oraz uniemożliwiało weryfikację prawidłowości finansowania przez Powiat ww. zadań.

3. W PCPR nie opracowano i nie przedłożono Radzie Powiatu, w terminie zapewniającym realizację w 2023 r. ustawowego obowiązku, projektu strategii na okres od początku 2023 r., co naruszało art. 19 pkt 1 w zw. z art. 112 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej. Przepisy te stanowią, że do zadań własnych Powiatu należy opracowanie i realizacja powiatowej strategii rozwiązywania problemów społecznych, ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, wspierania osób niepełnosprawnych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka - po konsultacji z właściwymi terytorialnie gminami, oraz że zadania pomocy społecznej w powiatach wykonują jednostki organizacyjne – powiatowe centra pomocy rodzinie.

W okresie objętym kontrolą obowiązywała Strategia rozwiązywania problemów społecznych w powiecie piłskim na lata 2016-2022⁴⁶.

(akta kontroli str. 194-282)

Była Dyrektor wyjaśniła, że *prace nad projektem strategii zostały podjęte na przełomie lat 2022/2023*. W ramach przygotowań gromadzono dane, wysyłano

⁴⁶ Przyjęta uchwałą Rady Powiatu w Pile nr XVIII.128.2016 z 25 lutego 2016 r.

informacje do innych jednostek z zaproszeniem do udziału w pracach, a nadmiar obowiązków i innych zadań oraz absencje pracowników i ruchy kadrowe w PCPR przesunęły w czasie opracowanie strategii.

(akta kontroli str. 645-654)

W trakcie kontroli NIK PCPR opracował, a następnie Zarząd Powiatu przyjął 15 listopada 2023 r. i przedłożył Radzie Powiatu projekt strategii rozwiązywania problemów społecznych w powiecie pilińskim na lata 2023-2032. Rada przyjęła ww. dokument uchwałą nr LXXI.506.2023 z 30 listopada 2023 r., która weszła w życie z dniem podjęcia.

(akta kontroli str. 276-282)

4. Była Dyrektor nie przedstawiała w sprawozdaniach z działalności PCPR za lata 2021 i 2022 wykazu potrzeb w zakresie pomocy społecznej, do czego była zobowiązana na podstawie art. 112 ust. 12 ustawy o pomocy społecznej. W konsekwencji tego, Rada Powiatu nie opracowała i nie wdrożyła lokalnych programów pomocy społecznej, o jakich mowa w art. 112 ust. 13 ww. ustawy, a których podstawę stanowi wykaz potrzeb, w tym m.in. w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej.

(akta kontroli str. 401-512)

Była Dyrektor wyjaśniła, że *nie przedkładała wykazu potrzeb w sprawozdaniach, ponieważ wyrazem potrzeb PCPR był projekt planu finansowego jednostki na każdy rok budżetowy, gdzie planowano środki finansowe na realizację zadań w zakresie pomocy społecznej i potrzeby te były uwzględniane w budżecie Powiatu.*

(akta kontroli str. 645-654)

NIK wskazuje, że sporządzenie projektu planu finansowego jednostki budżetowej będącego, zgodnie z art. 11 ust. 3 ustawy z 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych⁴⁷, podstawą gospodarki finansowej tej jednostki, nie stanowi jednoczesnej realizacji – odrębnie uregulowanego – obowiązku przedstawienia Radzie Powiatu wykazu potrzeb w zakresie pomocy społecznej, o którym mowa w ww. art. 112 ust. 12 ustawy o pomocy społecznej.

Odnosząc się do braku lokalnych programów pomocy społecznej Etatowy Członek Zarządu wyjaśnił, że *przyczyną tego było niezamieszczenie wykazu potrzeb w zakresie pomocy społecznej w sprawozdaniach z działalności PCPR.*

(akta kontroli str. 351, 352)

OCENA CZĄSTKOWA

NIK negatywnie ocenia organizację wykonywania zadań w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej. Nie uregulowano w sposób formalny (w obowiązujących statutach i regulaminach organizacyjnych PCPR i SOW) zakresu zadań powierzonych do realizacji poszczególnym jednostkom organizacyjnym, a także komórkom organizacyjnym w ramach tych jednostek. Ponadto, w zakresach czynności pracowników PCPR nie przypisano w sposób bezpośredni zadań z obszaru przeciwdziałania przemocy domowej. Powyższe braki przyczyniły się do nierzetelnej realizacji zadań. Powiat otrzymał w latach 2021-2023 od Wojewody w formie dotacji celowych środki finansowe w wysokości pozwalającej zasadniczo na realizację zadań z zakresu administracji rządowej związanych z przeciwdziałaniem przemocy, tj. prowadzenie SOW i realizację programów korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową. W budżecie Powiatu, w tym w szczególności w planie finansowym PCPR nie zaplanowano natomiast środków dotyczących realizacji zadań własnych wynikających z art. 6 ust. 3 ustawy

⁴⁷ Dz.U. z 2023 r. poz. 1270, ze zm., dalej: ustawa o finansach.

o przeciwdziałaniu przemocy. Nie sprzyjało to transparentności podejmowanych działań oraz uniemożliwiało weryfikację prawidłowości finansowania przez Powiat tych zadań. Pozostałe stwierdzone nieprawidłowości dotyczyły nieterminowego opracowania w PCPR i przedłożenia Radzie Powiatu projektu powiatowej strategii rozwiązywania problemów społecznych oraz zaniechania przedstawiania w sprawozdaniach z działalności PCPR za lata 2021 i 2022 wykazu potrzeb w zakresie pomocy społecznej, co uniemożliwiło opracowanie i wdrożenie lokalnych programów w tym przedmiocie.

OBSZAR

2. Realizacja programów przeciwdziałania przemocy domowej i ochrony osób doznających przemocy domowej, a także pozostałych programów z tego zakresu

Opis stanu faktycznego

1. W latach 2021-2023 działania PCPR w celu rozpoznania zjawiska przemocy domowej występującego na obszarze powiatu oraz potrzeb w zakresie przeciwdziałania tej przemocy polegały na pozyskiwaniu (za pośrednictwem SOW) informacji z OPS, policji oraz organizacji pozarządowych. Gromadzone corocznie dane dotyczyły m.in. zjawisk przemocy, liczby osób, które zostały objęte różnymi formami pomocy oraz osób stosujących przemoc i były przekazywane w formie sprawozdań rocznych z działalności SOW i sprawozdań z realizacji Programu (opisanego szczegółowo poniżej w pkt. 2).

W Programie zostały zamieszczone:

- dane z realizacji powiatowego programu przeciwdziałania przemocy na lata 2016-2020, dotyczące m.in.: przeprowadzonych kampanii informacyjno-promocyjnych (liczba i realizatorzy), materiałów informacyjnych, programów profilaktycznych dla dzieci i młodzieży, programów promujących prawidłowe metody wychowawcze, liczby osób korzystających z pomocy w punktach konsultacyjno-interwencyjnych oraz z poradnictwa psychologicznego i prawnego dla osób doznających przemocy, liczby uczestników programów korekcyjno-edukacyjnych,
- analiza zjawiska przemocy w rodzinie na podstawie danych uzyskanych z OPS i z SOW z lat 2018-2020, zawierająca m.in. dane dot. liczby: wszczętych i realizowanych procedur „Niebieskie Karty”, ofiar i sprawców, osób, które korzystały ze wsparcia SOW.

W Centrum nie opracowano procedur i metod identyfikowania przypadków występowania przemocy domowej oraz identyfikowania rodzin szczególnie zagrożonych występowaniem przemocy (tzw. rodziny ryzyka). Dyrektor wyjaśniła, że wynikało to z tego, że *z mieszkańcami gmin pracują OPS w sposób przez siebie określony*. Podała również, że *PCPR zajmuje się rodzinami zastępczymi i każde zgłoszenie podejrzenia przemocy w rodzinie zastępczej jest rozpatrywane indywidualnie, zostają podjęte czynności m.in. zgłoszenie do prokuratury lub policji, wypełniany jest kwestionariusz Niebieskie Karty i przekazywany jest do przewodniczącego ZI według właściwości miejscowej*.

Z kolei Była Dyrektor wyjaśniła, że *nie pamiętam, aby były wprowadzone takie procedury. Nie widziałam takiej potrzeby. Praca z rodziną i indywidualna ocena sytuacji przez pracownika socjalnego jest wystarczającym narzędziem*.

(akta kontroli str. 283-285, 351, 352, 644-654)

2. W okresie objętym kontrolą obowiązywał Program, przyjęty uchwałą Rady Powiatu nr XXXIV.287.2021 z 17 czerwca 2021 r., która weszła w życie z dniem podjęcia. Natomiast poprzedni taki program (na lata 2016-2020) został wprowadzony uchwałą nr XXVIII.213.2016 z 22 grudnia 2016 r. i obowiązywał do

końca 2020 r. Powyższe wskazuje, że w okresie od 1 stycznia do 16 czerwca 2021 r. Powiat nie posiadał opracowanego i wdrożonego programu przeciwdziałania przemocy, o czym szerzej w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

W Programie został określony cel główny, tj. zwiększenie skuteczności działań na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie w powiecie oraz następujące cele szczegółowe:

- podniesienie świadomości społecznej oraz zmiana postaw i stereotypów w zakresie zjawiska przemocy w rodzinie (cel 1),
- zwiększenie dostępu do specjalistycznego poradnictwa oraz wsparcia dla ofiar przemocy (cel 2),
- ograniczenie stosowania przemocy poprzez opracowanie i realizację działań korekcyjno-edukacyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie (cel 3).

W ramach każdego celu szczegółowego ustalono działania, oczekiwane rezultaty oraz wskaźniki, a także realizatorów, termin wykonywania oraz źródło finansowania.

Według założeń Program miał być realizowany przez PCPR przy współpracy z: lokalnymi samorządami, jednostkami organizacyjnymi pomocy społecznej, policją, służbą zdrowia, oświatą, organizacjami pozarządowymi i innymi instytucjami na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Monitoring Programu miał być prowadzony corocznie poprzez sprawdzanie stopnia osiągnięcia celów założonych w programie, a jego ewaluację ma prowadzić SOW przy wykorzystaniu informacji od pozostałych realizatorów. Ustalono również, że informacje o realizacji Programu będą przedkładane Radzie Powiatu w ramach corocznych sprawozdań z zakresu działalności PCPR.

Sprawozdania z działalności PCPR za lata 2021 i 2022 nie zawierały informacji i danych w zakresie realizacji Programu, a ponadto SOW nie prowadził ewaluacji tego Programu. W związku z likwidacją SOW z datą 30 czerwca 2023 r. nie dokonano też zmiany postanowień Programu w zakresie realizatora zadań, które pierwotnie zostały przypisane Ośrodkowi. Powyższe zostało szczegółowo opisane w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 141-182)

W Programie przypisano do celów szczegółowych działania i wskaźniki, przy czym konstrukcja wskaźników nie pozwalała na ustalenie, jaki ich poziom będzie akceptowalny. Na przykład, dla celu 1 i działania pn. Organizowanie kampanii informacyjnych promujących życie rodzinne bez przemocy, prawidłowe zachowania i postawy, wskaźnikami były: liczba wykonanych i przekazanych broszur, plakatów, ulotek dotyczących występowania zjawiska przemocy oraz informujących o możliwościach uzyskania wsparcia i liczba kampanii informacyjno-promocyjnych na temat zjawiska przemocy w rodzinie; dla celu 2 i działania pn. Zorganizowanie specjalistycznych terapii dla ofiar przemocy, wskaźnikiem była liczba osób korzystających ze specjalistycznych terapii. W Programie dla realizacji celu głównego oraz celów szczegółowych określono zbiorczo (bez przypisania do konkretnych działań) realizatorów zadań, źródła finansowania, nie wskazano terminów realizacji poszczególnych działań. Według założeń Program miał być realizowany przez: PCPR, ośrodki pomocy społecznej, gminne komisje rozwiązywania problemów alkoholowych, służbę zdrowia, organizacje pozarządowe, policję, areszt śledczy, sąd, prokuraturę, organizacje pozarządowe, związki wyznaniowe, poradnię psychologiczno-pedagogiczną oraz SOW. Jako źródła finansowania wskazano budżety samorządu: powiatu, gmin oraz środki pochodzące ze źródeł zewnętrznych, a termin realizacji określono na lata 2021-2025.

NIK wskazuje, że powyższy sposób sformułowania wskaźników uniemożliwił ustalenie ich oczekiwanego poziomu oraz monitorowanie tego poziomu w czasie

a zbiorcze wskazanie realizatorów, źródeł finansowania i terminów realizacji sprawiło, że niemożliwe było ustalenie jaki podmiot, w jakim zakresie i w jakim terminie miał podjąć konkretne działania oraz jak je sfinansować.

Z przedłożonych przez Dyrektora dokumentów pn. Realizacja powiatowego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie na lata 2021-2025⁴⁸ wynikało, że na terenie powiatu podejmowano m.in. następujące działania⁴⁹:

a) w ramach podniesienia świadomości społecznej oraz zmiany postaw i stereotypów w zakresie zjawiska przemocy w rodzinie:

- prowadzenie kampanii informacyjno-promocyjnych na temat zjawiska przemocy w rodzinie (12 kampanii w 2021 r. i 17 w 2022 r.),
- wykonanie i przekazanie materiałów informacyjnych do kampanii (odpowiednio: 2 113 i 436 sztuk),
- wdrożenie programów profilaktycznych dla dzieci i młodzieży (po dwa programy w każdym roku),
- realizacja programów promujących prawidłowe metody wychowawcze, w tym prelekcje dla rodziców (po pięć programów w każdym roku),

b) w ramach zwiększenia dostępu do specjalistycznego poradnictwa oraz wsparcia dla osób doświadczających przemocy w rodzinie:

- funkcjonowanie punktów konsultacyjno-informacyjnych działających na rzecz ofiar przemocy (cztery punkty w 2021 i trzy w 2022 r. zapewniły wsparcie odpowiednio 16 i ośmiu osobom),
- poradnictwo psychologiczne (dla ofiar i sprawców przemocy) i prawne,
- poradnictwo specjalisty pracy socjalnej (tylko w 2021 roku),

c) w ramach ograniczenia stosowania przemocy poprzez opracowanie i realizację działań korekcyjno-edukacyjnych wobec osób stosujących przemoc:

- opracowanie i realizację działań korekcyjno-edukacyjnych (w 2021 r.: trzy programy, 39 uczestników, dziewięć osób ukończyło, w 2022 r.: sześć programów, 67 uczestników, 10 osób ukończyło)⁵⁰.

(akta kontroli str. 183-193)

Odnosząc się do realizacji przez Powiat zadania własnego określonego w art. 6 ust. 3 pkt 2 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy, tj. polegającego na opracowaniu i realizacji programów służących działaniom profilaktycznym mającym na celu udzielenie specjalistycznej pomocy, zwłaszcza w zakresie promowania i wdrożenia prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą domową. Była Dyrektor wymieniła następujące działania realizowane w Centrum: *szkolenia dla rodzin zastępczych odnoszące się do problematyki przemocy domowej, udzielanie informacji o możliwościach skorzystania ze wsparcia, kierowanie rodzin zastępczych do poradni realizujących warsztaty podnoszące kompetencje rodzicielskie*. Potwierdziła również, że w SOW prowadzone były grupy wsparcia dla osób tam przebywających.

Z kolei Etatowy Członek Zarządu wyjaśnił, że zadania Powiatu określone w art. 6 ust. 3 pkt 2 ww. ustawy realizowane są m.in. poprzez: *zajęcia i spotkania tematyczne realizowane w ramach działalności profilaktycznej przez placówki*

⁴⁸ Dokumenty te nie były opatrzone pieczęcią ani innym oznaczeniem jednostki, w której je opracowano, nie zawierały również wskazania ani podpisów osób sporządzających ani daty sporządzenia, co zostało opisane szczegółowo w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

⁴⁹ W treści dokumentów wskazano, że SOW wystąpił do instytucji wskazanych w Programie o dane dotyczące realizacji założeń Programu.

⁵⁰ Realizatorami programów korekcyjno-edukacyjnych były oprócz SOW OPS gmin powiatu.

oświatowe, nabór kandydatów do udziału w programie korekcyjno-edukacyjnym, wsparcie osób starszych i z zaburzeniami psychicznymi oraz ich rodzin zapewniane przez domy pomocy społecznej, specjalistyczną pomoc ofiarom przemocy realizowaną przez SOW; udzielanie nieodpłatnej pomocy prawnej, mediacji i edukacji prawnej; pomoc świadczoną przez pedagogów specjalnych w szkołach ponadpodstawowych Powiatu.

(akta kontroli str. 126-137, 553-579, 645-654)

W latach 2021 i 2022 programy k-e realizowane były przez SOW. Ww. programy dla sprawców przemocy domowej prowadzone były w okresie od 1 lipca do 3 listopada 2021 r. oraz od 23 czerwca do 3 sierpnia 2022 r., zajęcia odbywały się w siedzibie PCPR w formie wykładowo-warsztatowej, pierwsze spotkania miały charakter indywidualny, a następne grupowy. Zajęcia odbywały się raz w tygodniu w 2021 r. i dwa razy w tygodniu w 2022 r., w wymiarze 3 godzin. W programie wzięło udział odpowiednio:

-16 osób (po osiem kobiet i mężczyzn), z tego cztery osoby (trzy kobiety i jeden mężczyzna) ukończyły program i otrzymały stosowne zaświadczenia w 2021 r.

- 11 osób (pięciu mężczyzn i sześć kobiet), z tego trzy osoby (dwie kobiety i jeden mężczyzna) ukończyły program i otrzymały stosowne zaświadczenia w 2022 r.⁵¹

(akta kontroli str. 513-549)

W 2023 r. w związku z likwidacją SOW program k-e organizowany był przez PCPR. W Centrum nie zapewniono opracowania programu korekcyjno-edukacyjnego, wymaganego na podstawie art. 6 ust. 4 pkt 2 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w formie wskazanej w Materiałach instruktażowych dla podmiotów prowadzących program korekcyjno-edukacyjny dla osób stosujących przemoc w rodzinie (aktualizacja na 2023 r.)⁵², zamieszczonych na stronie internetowej Wielkopolskiego Urzędu Wojewódzkiego w Poznaniu⁵³, tj. w formie odrębnie opracowanego dokumentu, będącego w posiadaniu jednostki prowadzącej program, o czym szerzej w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

Realizacja programu k-e odbywała się w 2023 r. na podstawie umów zlecenia nr 01/2023 i nr 02/2023, zawartych z dwiema osobami fizycznymi 5 czerwca 2023 r. Dyrektor zleciła prowadzenie w okresie od 6 czerwca do 16 sierpnia 2023 r. zajęć w ramach programu k-e dla sprawców przemocy w rodzinie. W umowach nie określono dokładnego przedmiotu umowy, w tym m.in.: liczby i formy zajęć w ramach programu, miejsca ich prowadzenia, sposobu naboru uczestników i podmiotu odpowiedzialnego za ten nabór oraz harmonogramu zajęć, a ponadto nie zawierały one kontrasygnaty głównego księgowego PCPR, o czym szerzej w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

Kwalifikacje prowadzących program k-e były zgodne z wymogami § 9 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z 22 lutego 2011 r.⁵⁴. Zostały spełnione następujące założenia określone w Materiałach instruktażowych:

- wszystkie osoby przystępujące do programu k-e podpisały kontrakt, określający reguły uczestnictwa i ukończenia programu,

---

⁵¹ Ustalono na podstawie sprawozdań z działalności SOW za 2021 i 2022 rok

⁵² Dalej: Materiał instruktażowy.

⁵³ Dalej: WUW.

⁵⁴ W sprawie standardu podstawowych usług świadczonych przez specjalistyczne ośrodki wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie, kwalifikacji osób zatrudnionych w tych ośrodkach, szczegółowych kierunków prowadzenia oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie oraz kwalifikacji osób prowadzących oddziaływanie korekcyjno-edukacyjne (Dz. U. z Nr 50, poz. 259), obowiązywało do 21 czerwca 2023 r., dalej: rozporządzenie z 22 lutego 2011 r.

- każde uczestnictwo w zajęciach było odnotowane na liście obecności, zawierającej: datę spotkania, czas jego trwania, listę uczestników wraz z ich podpisami oraz podpisy prowadzących,
- z każdego zajęć została sporządzona krótka informacja, zawierająca m.in. temat i formę spotkania, zastosowane metody i podpisy osób prowadzących,
- zachowano odpowiednią liczebność grup (min. 8 max 15 osób),
- zachowano rekomendowany łączny czas trwania programu (od 60 do 120 godzin),
- prowadzący przedłożyli końcowe sprawozdanie z realizacji programu k-e zawierające m.in.: dane i kwalifikacje prowadzących, daty i liczby godzin zajęć, wnioski, listę osób, które uczestniczyły i ukończyły program, datę sprawozdania i podpisy osób sporządzających.

Z ww. sprawozdania końcowego wynikało, że do programu przystąpiło 10 osób (siedem kobiet i trzech mężczyzn), z tego cztery osoby (kobiety) ukończyły program i otrzymały stosowne zaświadczenia, wystawione przez prowadzące zajęcia. W ramach programu przeprowadzono w okresie od 6 czerwca do 3 sierpnia 2023 r. 10 godzin konsultacji indywidualnych i 60 godzin spotkań grupowych.

Odnosząc się do monitorowania skuteczności oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych Była Dyrektor wyjaśniła, że *monitoring realizowany był na poziomie gmin, z których pochodzili uczestnicy programów, w ramach prac zespołów roboczych, a dane w tym zakresie były przekazywane do SOW. PCPR nie przedłożył żadnych danych dotyczących skuteczności zrealizowanych w latach 2021-2023 programów k-e, o czym szerzej w sekcji Stwierdzone nieprawidłowości.*

(akta kontroli str. 769-843)

W okresie objętym kontrolą w powiecie nie był realizowany żaden program psychologiczno-terapeutyczny dla osób stosujących przemoc. Etatowy Członek Zarządu wyjaśnił, że *do PCPR nie została skierowana żadna osoba, która powinna taki program realizować.*

(akta kontroli str. 550-562)

3. Ze sprawozdań z realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie za lata 2021 i 2022 r. sporządzonych przez PCPR⁵⁵ wynikało, że Powiat realizował następujące zadania:

- opracowanie i realizacja powiatowego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie (liczba zrealizowanych programów: po jednym w 2021 i 2022 roku),
- realizowanie przez instytucje publiczne, zajmujące się pomocą osobom dotkniętym przemocą w rodzinie, pomocy w formie poradnictwa: medycznego, psychologicznego, pedagogicznego, prawnego, socjalnego, zawodowego i rodzinnego, terapii indywidualnej lub grupowej, pomocy w formie grup wsparcia lub innych grup samopomocowych (liczba osób objętych pomocą w formie poradnictwa: po 21 w 2021 i 2022 r., liczba osób uczestniczących w grupach wsparcia, grupach samopomocowych: 11 w 2022 r.),
- realizacja programów terapeutycznych i pomocy: psychologicznej, pedagogicznej, prawnej, socjalnej, rodzinnej dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie, w tym na rzecz reintegracji rodzin (liczba osób, które uczestniczyły w terapii indywidualnej psychologicznej: siedem w 2022 r.),
- zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie pomocy w specjalistycznych ośrodkach wsparcia dla ofiar ww. przemocy (liczba ośrodków: jeden w 2021 i 2022 roku, liczba miejsc w ośrodku: 25 w 2021 i 2022 r., liczba osób, które skorzystały z pomocy w ośrodku: po 49 w 2021 i 2022 r.),

⁵⁵ Sprawozdania sporządzono w programie informatycznym i przekazano do Wydziału Polityki Społecznej WUW z datami odpowiednio: 11 lutego 2022 r. i 7 lutego 2023 r.

- monitoring pomocy udzielanej rodzinom dotkniętym przemocą (liczba osób monitorowanych po opuszczeniu specjalistycznych ośrodków wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie: 39 w 2021 r. i 13 w 2022 r.),
- opracowanie i realizacja programów oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących ww. przemoc (liczba edycji programów: po jednej w 2021 i 2022 r.),
- opracowanie i realizacja oddziaływań edukacyjnych lub wspierających dla osób stosujących przemoc w rodzinie, które ukończyły program korekcyjno-edukacyjny lub psychologiczno-terapeutyczny (liczba programów: jeden i liczba osób uczestniczących: 11 w 2022 r.)

(akta kontroli str. 615-644)

4. Powiat otrzymał z budżetu państwa środki finansowe na realizację zadań w zakresie przeciwdziałania przemocy w domowej w formie dotacji celowych przeznaczonych odpowiednio na:

a) prowadzenie SOW:

- w 2021 r.: 470 700,00 zł, wykorzystano 470 504,04 zł,
- w 2022 r.: 488 333,00 zł, wykorzystano 485 748,15 zł,
- w 2023 r.: 402 430,00 zł, wykorzystano 364 035,92 zł,

b) realizację programów k-e w kwotach:

- w 2021 r.: 13 050,00 zł, wykorzystano w 100%,
- w 2022 r.: 9 900,00 zł, wykorzystano 9 899,40 zł (zwrot kwoty 0,60 zł 13 grudnia 2022 r.),
- w 2023 r.: 7 200,00 zł, wykorzystano w 100%.

Wskazane powyżej środki zostały wyodrębnione w budżecie Powiatu poprzez ujęcie w klasyfikacji budżetowej w rozdziale 85205 - Zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, przy czym wszystkie kwoty ujęte były w planie finansowym SOW, z wyjątkiem kwoty 7 200,00 zł, którą ujęto w 2023 r. w planie finansowym PCPR. Powyższe kwoty były przeznaczone na realizację zadań zleconych z zakresu administracji rządowej, realizowanych przez Powiat na podstawie ustawy o przeciwdziałaniu przemocy. W budżecie Powiatu nie wyodrębniono innych środków, w tym dotyczących realizacji zadań własnych Powiatu określonych w tej ustawie, co zostało wcześniej opisane w punkcie 3 w obszarze I niniejszego wystąpienia.

Środki otrzymane przez Powiat na opracowanie i realizację programów k-e dla osób stosujących przemoc były niższe od wnioskowanych:

- w 2021 r. wnioskowano o 19,7 tys. zł, otrzymano 13,05 tys. zł,
- w 2022 r. wnioskowano o 10,8 tys. zł, otrzymano 9,9 tys. zł,
- w 2023 r. wnioskowano o 13,5 tys. zł, otrzymano 7,2 tys. zł.

Z wyjaśnień Dyrektor wynikało, że przyznanie przez Wojewodę w 2023 r.⁵⁶ dotacji w kwocie niższej od wnioskowanej nie miało wpływu na ograniczenia w realizacji programu, wsparciem objęto wszystkie zgłoszone osoby, a ponadto od czasu zakończenia programu do dnia składania wyjaśnień⁵⁷ żadna gmina z powiatu oraz nikt z mieszkańców nie zgłosił w PCPR potrzeby wzięcia udziału w programie korekcyjno-edukacyjnym.

W 2023 r. środki dotacji wykorzystano zgodnie z przeznaczeniem, tj. na wynagrodzenie osób prowadzących na zlecenie PCPR program k-e.

W okresie objętym kontrolą Powiat nie przeznaczał na realizację programów k-e środków własnych a przyznaną dotację w części niewykorzystanej w 2023 roku

⁵⁶ Z uwagi na realizację w latach 2021 i 2022 programu k-e przez SOW brak informacji, czy otrzymanie dotacji w kwocie niższej od wnioskowanej wpłynęło na ograniczenie w realizacji programu w tym okresie

⁵⁷ Tj. 6 grudnia 2023 r.

zwrócił na rachunek WUW w terminie określonym w art. 168 ust. 1 ustawy o finansach, tj. do 31 stycznia następnego roku.

(akta kontroli str. 291-314, 844-875, 882-1083)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. W okresie od 1 stycznia do 16 czerwca 2021 r. Powiat nie posiadał opracowanego i wdrożonego programu przeciwdziałania przemocy domowej, co było niezgodne z art. 6 ust. 3 pkt 1 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy, który takie obowiązki przewidywał⁵⁸. W myśl art. 112 ust. 1 w zw. z art. 7 pkt 7 ustawy o pomocy społecznej, zadania z jej zakresu, w tym związane z przeciwdziałaniem przemocy domowej, w powiatach wykonują jednostki organizacyjne - powiatowe centra pomocy rodzinie. PCPR, w świetle treści § 6 statutu nadzorował SOW.

Do końca 2020 r. obowiązywał powiatowy program przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie na lata 2016-2020, wprowadzony uchwałą nr XXVIII.213.2016 z 22 grudnia 2016 r., natomiast kolejny Program (na lata 2021-2025) został przyjęty 17 czerwca 2021 r. uchwałą Rady Powiatu nr XXXIV.287.2021 (która weszła w życie z dniem podjęcia).

(akta kontroli str. 141-182)

Dyrektor PCPR wyjaśniła, że *Centrum nie brało udziału w tworzeniu Programu. Wskazała, że Program na lata 2021-2025 był opracowany przez SOW, oraz że w zasobach PCPR nie ma danych, analiz ani materiałów, na podstawie których opracowano Program.*

Z kolei Była Dyrektor wyjaśniła, że w okresie, kiedy rozpoczęła pracę w PCPR Program był już przyjęty i obowiązywał, więc nie ma wiedzy jak i gdzie przebiegały prace związane z jego opracowywaniem.

Odnosząc się do przyczyn opóźnienia w uchwaleniu Programu na lata 2021-2025 Etatowy Członek Zarządu wskazał na pandemię COVID-19 oraz na związany z tym utrudniony kontakt z instytucjami, z którymi współpracowano przy opracowaniu Programu (ośrodki pomocy społecznej, policja, organizacje pozarządowe), a także ograniczoną kadrę (zwolnienia lekarskie, kwarantanna pracowników).

(akta kontroli str. 126-137, 283-289, 645-654)

2. Była Dyrektor nie przedłożyła Radzie Powiatu za lata 2021 i 2022 informacji o realizacji Programu oraz nie egzekwowała od SOW, w ramach sprawowanego nadzoru, prowadzenia ewaluacji Programu, co było niezgodne z określonymi w nim wymogami. Przewidziano m.in., że *monitoring Programu ma być prowadzony corocznie poprzez sprawdzanie stopnia osiągnięcia celów założonych w programie, a jego ewaluację ma prowadzić SOW przy wykorzystaniu informacji od pozostałych realizatorów, oraz że informacje o realizacji Programu będą przedkładane Radzie Powiatu w ramach corocznych sprawozdań z zakresu działalności PCPR*⁵⁹.

Sprawozdania z działalności Centrum za lata 2021 i 2022, przedłożone Radzie Powiatu odpowiednio 28 kwietnia 2022 r. i 27 kwietnia 2023 r. nie zawierały informacji i danych w zakresie realizacji Programu. W toku kontroli NIK Dyrektor przedłożyła dokumenty (odrębnie za 2021 i 2022 rok) pn. Realizacja powiatowego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie na lata 2021-2025, zawierające dane dotyczące realizacji poszczególnych celów w Programu, a we wstępie wskazano, że SOW wystąpił

⁵⁸ Opracowania i realizacji programu.

⁵⁹ Str. 36 pkt 7 Programu

do instytucji wskazanych w Programie o dane dotyczące realizacji założeń Programu. Jak to wcześniej wspomniano, dokumenty te nie były opatrzone pieczęcią ani innym oznaczeniem jednostki, w której je opracowano, nie zawierały wskazania ani podpisów osób sporządzających ani daty sporządzenia, nie określały formy i daty przekazania ich do PCPR. Nie udokumentowano również faktu przedłożenia tych dokumentów Radzie Powiatu.

Ponadto, w związku z likwidacją SOW z datą 30 czerwca 2023 r. Dyrektor nie przedłożyła Radzie Powiatu projektu aktualizacji Programu, co najmniej w zakresie wskazania realizatora zadań, które pierwotnie zostały przypisane Ośrodkowi. W następstwie tego, począwszy od 1 lipca 2023 r. część zadań określonych w Programie realizować miała nieistniejąca już jednostka.

(akta kontroli str. 142-182, 401-512)

Odnosząc się do braku realizacji wymogów Programu w zakresie monitoringu i ewaluacji Była Dyrektor podała, że *nie przypomina sobie takich działań*. Nie wyjaśniła również przyczyn ww. braków.

(akta kontroli str. 645-654)

Z kolei Dyrektor stwierdziła, że *nie zna ustaleń osób kierujących PCPR w latach 2021-2023 i przyczyn nieprzedkładania Radzie Powiatu w ramach corocznych sprawozdań informacji z zakresie realizacji Programu*.

(akta kontroli str. 582-587)

Etatowy Członek Zarządu wyjaśnił, że *w latach 2021-2023 (do czasu likwidacji jednostki) monitoring Programu prowadzony był przez SOW a jego rezultaty były przedstawiane w corocznych sprawozdaniach*. Jednocześnie potwierdził, że SOW *nie przeprowadzał w latach 2021-2023 ewaluacji Programu oraz zadeklarował, że w 2023 r. ewaluację przeprowadzi PCPR*. Dodał, że *w 2023 r. w związku z likwidacją SOW nastąpi odpowiednie dostosowanie zapisów Programu*.

(akta kontroli str. 550-562)

NIK wskazuje, że powyższe twierdzenia nie znajdują oparcia w dokumentacji przedłożonej do akt kontroli, albowiem ani sprawozdania z działalności PCPR za lata 2021 i 2022, ani też sprawozdania z działalności SOW nie zawierają danych odnoszących się do monitorowania realizacji Programu.

3. W PCPR w 2023 roku nierzetelnie prowadzono działania w zakresie opracowania i przeprowadzenia programu k-e dla stosujących przemoc domową, w tym w szczególności nie realizowano wytycznych określonych w Materiałach instruktażowych.

- a) Nie zapewniono opracowania programu k-e, wymaganego na podstawie art. 6 ust. 4 pkt 2 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w formie wskazanej w Materiałach instruktażowych⁶⁰, tj. w formie odrębnie opracowanego dokumentu, będącego w posiadaniu jednostki prowadzącej program.

Przedłożony do kontroli dokument pn. Merytoryczny program planowanych oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych nie zawierał żadnych dat (w tym sporządzenia oraz planowanej realizacji programu), nie został podpisany przez osoby, które ten program opracowały oraz nie zawierał żadnych danych, wskazujących jednostkę, na potrzeby której został sporządzony.

(akta kontroli str. 582-591)

Była Dyrektor wyjaśniła, że *osoby, które prowadziły program k-e (na podstawie umowy zlecenia) miały swój autorski program, na podstawie którego realizowały*

---

⁶⁰ Str. 1 pkt 2 Materiałów instruktażowych

zlecenia, oraz że nie pamięta, aby w SOW lub w PCPR była taki program opracowywany.

(akta kontroli str. 645-654)

NIK wskazuje, że w przedłożonych do kontroli notatkach z poszczególnych zajęć realizowanych w 2023 r. w ramach programu k-e, sporządzonych przez osoby prowadzące te zajęcia, w tytule wpisano *Notatka ze spotkania uczestników Programu korekcyjno-edukacyjnego dla OSP*. Część dokumentów sporządzonych w ramach realizacji programu albo nie zawierała wskazania podmiotu, na potrzeby którego je opracowano albo błędnie określała ten podmiot.

(akta kontroli str. 804-818)

b) W umowach cywilnoprawnych, na podstawie których PCPR zlecił prowadzenie w 2023 r. programu k-e nie określono dokładnego przedmiotu umowy, w tym m.in. liczby i formy zajęć w ramach programu, miejsca ich prowadzenia, sposobu naboru uczestników i podmiotu odpowiedzialnego za ten nabór oraz harmonogramu zajęć, co było zachowaniem nierzetelnym, które nie gwarantowało należytego zabezpieczenia interesów PCPR (Powiatu).

Na podstawie umów zlecenia nr 01/2023 i nr 02/2023 zawartych z dwiema osobami fizycznymi 5 czerwca 2023 r. Dyrektor zleciła prowadzenie w okresie od 6 czerwca do 16 sierpnia 2023 r. zajęć w ramach programu k-e dla sprawców przemocy w rodzinie. W umowach w § 1 wskazano, że: *Zamawiający zleca a zleceniobiorca zobowiązuje się do wykonania następujących prac: prowadzenie zajęć w ramach programu korekcyjno-edukacyjnego dla sprawców przemocy w rodzinie*, natomiast w treści umów brak było odwołań do ewentualnego załącznika określającego szczegółowo przedmiot umowy, w tym założenia organizacyjno-merytoryczne programu. Brak określenia miejsca prowadzenia zajęć w ww. umowach, jak również w sprawozdaniu z realizacji programu oraz innych przedłożonych do kontroli dokumentach uniemożliwił sprawdzenie, czy program dla ww. osób stosujących przemoc domową nie był realizowany w miejscu, w którym udziela się wsparcia osobom doznającym tej przemocy.

Ponadto umowy te nie zostały kontrasygnowane przez głównego księgowego PCPR, pomimo że na ich podstawie zostało zaciągnięte i uregulowane zobowiązanie w łącznej kwocie 7,2 tys. zł. Naruszało to art. 54 ust. 1 pkt 3 lit. a oraz ust. 3 ustawy o finansach. W świetle ww. przepisów, główny księgowy jednostki sektora finansów publicznych, w tym jednostki budżetowej, dokonuje wstępnej kontroli zgodności operacji gospodarczych i finansowych z planem finansowym tej jednostki, a dowodem dokonania przez niego tej kontroli jest jego podpis złożony na dokumentach dotyczących danej operacji.

(akta kontroli str. 769-803, 819-821)

Była Dyrektor nie wyjaśniła przyczyn ww. braków. Podała jedynie, że *główna księgowa miała wiedzę, że w planie finansowym PCPR są ujęte środki wynikające z umów*.

(akta kontroli str. 645-654)

c) PCPR nie dysponował danymi dotyczącymi skuteczności oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych, w tym zachowań osób, które w latach 2021-2023 uczestniczyły w programach k-e. Było to związane z brakiem opracowania zasad prowadzenia monitoringu, wskazanego w pkt. 8 Materiałów instruktażowych, w tym w szczególności określenia kto i w jakim okresie będzie monitorował efekty ww. programów, co było zachowaniem nierzetelnym.

Była Dyrektor wyjaśniła, że *monitoring efektów oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych realizowany był na poziomie gmin, z których pochodzili uczestnicy, w ramach prac zespołów roboczych, a dane w tym zakresie na zasadzie współpracy z ops były przekazywane do SOW.*

(akta kontroli str. 645-654)

Z kolei Dyrektor wyjaśniła, że *dokumentacja dot. monitoringu skuteczności ww. działań z lat 2021 i 2022 była w zasobach SOW i została przekazana jako dokumentacja archiwalna do Starostwa Powiatowego w Pile. Wskazała również, że za rok 2023 osoby prowadzące program k-e prześlą do PCPR dokumentację po zakończeniu działań monitorujących.*

(akta kontroli str. 582-587)

OCENA CZĄSTKOWA

W powiecie obowiązywał powiatowy program przeciwdziałania przemocy domowej i ochrony osób doznających przemocy domowej, jednak nie przez cały okres objęty kontrolą, albowiem przez ponad pięć miesięcy 2021 r., pomimo wymogu ustawowego w tym zakresie, projektu tego dokumentu nie przedłożono Radzie Powiatu. Wbrew wymogom określonym w Programie PCPR nie przedkładało Radzie Powiatu informacji o jego realizacji oraz nie egzekwowało od SOW prowadzenia ewaluacji tego Programu. Ponadto, sposób sformułowania wskaźników wykonania zadań oraz zbiorcze wskazanie realizatorów, źródeł finansowania i terminów realizacji sprawiły, że niemożliwe było ustalenie jaki podmiot, w jakim zakresie i w jakim terminie miał podjąć konkretne działania oraz jak je sfinansować. Powyższe uniemożliwiało weryfikację prawidłowości realizacji założeń Programu. Dodatkowo, w związku z likwidacją SOW Dyrektor nie przedłożyła Radzie Powiatu projektu zmiany Programu, co najmniej w zakresie wskazania realizatora zadań, które pierwotnie zostały przypisane Ośrodkowi. W następstwie tego, począwszy od 1 lipca 2023 r. część zadań określonych w Programie formalnie realizować miała nieistniejąca już jednostka. PCPR zorganizował w 2023 r. program korekcyjno-edukacyjny, natomiast działania w zakresie opracowania i przeprowadzenia tego programu prowadzone były nierzetelnie, w szczególności: Centrum nie było w posiadaniu ww. programu w formie odrębnego dokumentu a w umowach zlecenia prowadzenia programu nie określono dokładnie przedmiotu umowy i obowiązków stron oraz nie zapewniono kontrasygnaty głównego księgowego, co nie gwarantowało należytego zabezpieczenia interesów PCPR (Powiatu).

OBSZAR

3. Ochrona osób doznających przemocy domowej, w tym zapewnienie im miejsc w ośrodkach wsparcia lub interwencji kryzysowej

Opis stanu faktycznego

1. W latach 2021-2023 (do końca czerwca) na terenie powiatu funkcjonował jeden specjalistyczny ośrodek wsparcia – SOW w Pile. Powiat nie prowadził żadnego ośrodka interwencji kryzysowej. W SOW liczba miejsc i liczba osób przebywających według stanu na koniec grudnia wynosiły odpowiednio:

- w 2020 r.: 25 miejsc i 19 osób,

- w 2021 r.: 25 i 14,

- w 2022 r.: 25 i 14,

co potwierdził Etatowy Członek Zarządu.

Dodał, że *w okresie objętym kontrolą nie zostały utworzone inne formy pomocy, gdyż nie było na nie zapotrzebowania, oraz że w SOW świadczona była pomoc psychologa, pedagoga, pracownika socjalnego, terapeuty i prawnika.*

(akta kontroli str. 550-562)

Działalność Ośrodka została skontrolowana 9 grudnia 2021 r. przez zespół inspektorów z WUW, a zakres kontroli obejmował sprawdzenie spełniania przez

jednostkę wybranych kryteriów standardu podstawowych usług świadczonych przez specjalistyczny ośrodek wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie oraz posiadania przez kadre odpowiednich kwalifikacji⁶¹ w okresie od 2020 r. do zakończenia czynności kontrolnych. Działalność jednostki oceniono pozytywnie⁶², pomimo stwierdzenia nieprawidłowości polegających na: nieprowadzeniu grup wsparcia ani grup terapeutycznych dla ofiar przemocy w rodzinie⁶³, nieprowadzeniu terapii indywidualnej ukierunkowanej na wsparcie ofiary przemocy oraz nabycie umiejętności ochrony przed osobą stosującą przemoc⁶⁴, braku zapewnienia poradnictwa w formie superwizji pracownikom SOW w celu zachowania i wzmocnienia ich kompetencji zawodowych a także przeciwdziałania wypaleniu kompetencji zawodowych⁶⁵. Kontrola wykazała również uchybienia dotyczące regulaminu organizacyjnego jednostki. W odpowiedzi na zalecenia pokontrolne p.o. Dyrektora SOW w piśmie do Wojewody⁶⁶ poinformowała o podjętych działaniach, w tym m.in.: wdrożeniu prowadzenia grup wsparcia, zapewnieniu dostępu do poradnictwa w formie superwizji, zmianach w regulaminie organizacyjnym.

(akta kontroli str. 365-400)

Odnosząc się do kwestii zabezpieczenia ewentualnych potrzeb bytowych osób dotkniętych przemocą domową po likwidacji SOW, Etatowy Członek Zarządu wyjaśnił, że *po 30 czerwca 2023 r. nie zgłosiła się żadna osoba doznająca przemocy i wymagająca wsparcia ze strony Powiatu. Dodał też, że pomoc psychologa i pracownika socjalnego zapewniona jest w ramach PCPR, w którym pracownicy są odpowiednio przygotowani do udzielenia wsparcia w zakresie przemocy domowej. Potwierdził jednocześnie, że Powiat nie zawierał porozumień z innymi jednostkami prowadzącymi ośrodki wsparcia czy ośrodki interwencji kryzysowej, ponieważ do takich miejsc nie ma skierowania ani rejonizacji, dlatego Powiat może zaproponować potrzebującej osobie skorzystanie z pomocy danego ośrodka nawet bez zawartych porozumień. Dodał, że na terenie województwa wielkopolskiego działają jeszcze dwa specjalistyczne ośrodki (w Zdunach i w Poznaniu), sytuacja jest na bieżąco monitorowana i jeśli zajdzie taka potrzeba to zostanie rozważone zawarcie porozumień z innymi ośrodkami.*

(akta kontroli str. 693-702)

2. Powiat otrzymał z budżetu państwa środki finansowe w formie dotacji celowej na realizację zadania z zakresu administracji rządowej określonego w art. 6 ust. 4 pkt 1 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy, tj. na prowadzenie specjalistycznego ośrodka wsparcia dla osób doznających przemocy domowej (SOW w Pile) w kwotach odpowiednio:

- w 2021 r.: 470 700,00 zł, wykorzystano 470 504,04 zł (zwrot kwoty 195,96 zł na rachunek WUW 14 stycznia 2022 r.),
- w 2022 r.: 488 333,00 zł, wykorzystano 485 748,15 zł (zwrot kwoty 2 584,85 zł 25 stycznia 2023 r.),
- w 2023 r.: 402 430,00 zł, wykorzystano 364 035,92 zł (zwrot kwoty 38 394,08 zł 10 lipca 2023 r.⁶⁷).

Dodatkowo, ze środków własnych Powiatu zrealizowano w 2021 r. wydatki w kwocie 3 792,00 tys. zł z przeznaczeniem na wynagrodzenia i pochodne od wynagrodzeń pracowników SOW.

⁶¹ Wskazanych w rozporządzeniu z 22 lutego 2011 r.

⁶² Zalecenia pokontrolne z 31 stycznia 2022 r. znak pisma: PS-II.431.9.14.2021.6.11.2

⁶³ O których mowa w § 1 ust. 1 pkt 2 lit. d rozporządzenia z 22 lutego 2011 r.

⁶⁴ O których mowa w § 1 ust. 1 pkt 2 lit. e rozporządzenia z 22 lutego 2011 r.

⁶⁵ O którym mowa w § 3 pkt 4 rozporządzenia z 22 lutego 2011 r.

⁶⁶ Z 28 lutego 2022 r. znak: SOW.1.0711.02.2022

⁶⁷ W związku z likwidacją SOW z dniem 30 czerwca 2023 r.

Zdaniem Etatowego Członka Zarządu środki z dotacji celowych były wystarczające na prowadzenie i funkcjonowanie SOW, a tylko w 2021 r., w związku ze zwiększeniem wynagrodzeń pracowników Ośrodka w trakcie roku budżetowego, wydatkowano na ten cel środki własne Powiatu.

W latach 2021 i 2022 środki z dotacji zostały wykorzystane zgodnie z przeznaczeniem, tj. na bieżącą działalność SOW, w tym w szczególności na: wynagrodzenia osobowe i pochodne od wynagrodzeń (odpowiednio 83% całej kwoty w 2021 r. i 76% w 2022 r.), zakup energii (6% i 7%), zakup usług pozostałych (4% i 5%)⁶⁸.

Przyznane dotacje w części niewykorzystanej w danym roku Powiat zwracał na rachunek WUW w terminie określonym w art. 168 ust. 1 ustawy o finansach, tj. do 31 stycznia następnego roku.

(akta kontroli str. 844-875, 882-1083)

3. W okresie objętym kontrolą na terenie powiatu funkcjonował Ośrodek Wsparcia⁶⁹, działający w strukturze organizacyjnej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Pile. OW dawał możliwość całodobowego schronienia osobom potrzebującym: bezdomnym i ofiarom przemocy domowej, dysponował 36 miejscami⁷⁰ oraz zapewniał wsparcie pracownika socjalnego. Szczegółowe zasady pobytu w OW były określone w uchwale Rady Miasta Piły. Powiat nie partycypował w kosztach funkcjonowania OW, co potwierdził Etatowy Członek Zarządu.

(akta kontroli str. 550-562)

W powiecie Fundacja „Dziecko w Centrum” uruchomiła Lokalny Punkt Pomocy Pokrzywdzonym Prześstępstwem w Pile⁷¹, działający w ramach funkcjonującego na terenie województwa wielkopolskiego Okręgowego Ośrodka Pomocy Pokrzywdzonym Prześstępstwem w Poznaniu. Z kompleksowej i bezpłatnej oferty Ośrodka i Lokalnych Punktów skorzystać mogli m.in. mieszkańcy powiatu jako pokrzywdzeni przześstępstwem (w tym w wyniku przemocy domowej). W ramach działalności Ośrodka osoby te mogły uzyskać nieodpłatnie m.in.: pomoc: prawną, mediacyjną, psychologiczną oraz materialną w zakresie łagodzenia skutków przześstępstwa. Działalność Ośrodka i Lokalnych Punktów finansowana była ze środków Funduszu Sprawiedliwości, którego dysponentem był Minister Sprawiedliwości.

Etatowy Członek Zarządu wyjaśnił, że PCPR współpracuje pośrednio z Lokalnym Punktem rozpowszechniając informacje o jego działalności poprzez plakaty udostępnione w siedzibie Centrum. Dodał, że do końca czerwca 2023 r. pomoc w zakresie przemocy domowej była realizowana przez Ośrodek i nie zachodziła konieczność bezpośredniego korzystania z pomocy Lokalnego Punktu, albowiem osoby przebywające w Ośrodku miały zapewnioną zarówno pomoc prawną, psychologiczną, socjalną jak i dostęp do pomocy medycznej.

(akta kontroli str. 693-702)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

NIK pozytywnie ocenia działania Powiatu w zakresie ochrony osób doznających przemocy. Zapewniono osobom potrzebującym odpowiednią liczbę miejsc w specjalistycznym ośrodku wsparcia, który funkcjonował do 30 czerwca 2023 r. Otrzymane w latach 2021-2023 dotacje na prowadzenie SOW oraz dotacja na

⁶⁸ Ustalono na podstawie sprawozdań z działalności SOW za lata 2021 i 2022, sprawozdanie za 2023 r. nie zostało sporządzone do czasu zakończenia czynności kontrolnych.

⁶⁹ Dalej: OW.

⁷⁰ 27 wyposażonych pokoi, pomieszczenia wspólne (świetlice, kuchnie, łazienki), w tym również przystosowane dla osób z niepełnosprawnością.

⁷¹ Dalej: Lokalny Punkt.

opracowanie i realizację programu korekcyjno-edukacyjnego w 2023 r. zostały wykorzystane zgodnie z przeznaczeniem a niewykorzystane środki zwracano w ustawowym terminie.

IV. Uwagi i wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, wnioskuje o podjęcie działań w celu zapewnienia:

- Wnioski
- 1) określenia w sposób formalny zakresu zadań powierzonych do realizacji poszczególnym komórkom organizacyjnym i stanowiskom w PCPR,
  - 2) uwzględniania w projekcie planu finansowego – na miarę istniejących potrzeb oraz możliwości – środków na realizację zadań własnych Powiatu określonych w ustawie o przeciwdziałaniu przemocy,
  - 3) przedstawiania w sprawozdaniach z działalności PCPR wykazu potrzeb w zakresie pomocy społecznej,
  - 4) terminowego opracowywania i przedkładania Radzie Powiatu projektu powiatowego programu przeciwdziałania przemocy domowej oraz przedłożenia Radzie projektu aktualizacji obowiązującego Programu na lata 2021-2025,
  - 5) dokonywania ewaluacji Programu oraz przedkładania Radzie Powiatu informacji o jego realizacji,
  - 6) zapewnienia rzetelnego opracowywania i realizacji programów korekcyjno-edukacyjnych.
- Uwagi
- NIK nie formułuje uwag.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Poznaniu. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku zgłoszenia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Poznań, 1 lutego 2024 r.

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Poznaniu

Kontroler
Aneta Kalinowska
starszy inspektor kontroli państwowej

Dyrektor
z up. dr Zuzanna Kaźmierczak
p.o. Wicedyrektor

/podpisano elektronicznie/

/podpisano elektronicznie/

